

Enkele opmerkelijke waarnemingen en strandingen in 2004 en 2005

Francis Kerckhof en Jan Haelters

Hieronder geven we een selectie 'losse' waarnemingen en niet alledaagse strandvondsten. Ze geven niet meteen aanleiding voor een apart artikel, maar het zou jammer zijn indien ze verloren zouden gaan; vandaar dat we ze hier kort - en waar mogelijk chronologisch - opsommen. Ter herinnering: merkwaardige vondsten kunnen steeds op de SWG website gemeld worden.

De blauwe zwemkrab, *Callinectes sapidus* is een Noord-Amerikaanse zoet- en brakwaterkrab die de afgelopen decennia op diverse plaatsen in Europa toevallig werd geïntroduceerd. De volwassen blauwe zwemkrab bewoont vooral riviermondingen en estuaria. Na de paring trekken de wijfjes naar zee om eieren te leggen. De jonge krabben trekken vervolgens van de zee naar estuaria.

De blauwe zwemkrab is gemakkelijk herkenbaar aan de grote, laterale stekels, de typische blauwe kleur van de looppoten, en de oranje en blauw gekleurde scharen. Het lijkt erop dat deze soort zich hier blijvend heeft gevestigd.

Na een periode met minder waarnemingen waren er in 2004 verschillende meldingen. In juni 2004 werd een levend exemplaar met eitjes binnengebracht in SeaLife te Blankenberge; het dier was gevangen door een kustvisser. Ook in het Oostendse aquarium werden in 2004 verschillende exemplaren binnengebracht.

Datum	Vaartuig	Aantal	Opmerkingen
14/08/2004	O.191	1	wijfje
29/09/2004	O.396	1	wijfje
30/09/2004	O.536	1	wijfje met eieren
10/11/2004	O.225	1	mannetje, 21 cm breed

Grijze trekkersvissen *Balistes carolinensis* worden wel meer in onze wateren waargenomen, meestal invasiegewijs. In 2004 waren er opvallend veel waarnemingen o.a. van de Engelse Kusten, van duikers in de Noordzee en ook in de Oosterschelde. Op 11 augustus 2004 werden 20 trekkersvissen opgemerkt op het wrak van de Whitley, vlak voor de kust van Oostduinkerke, in zeer ondiep water (melding Gilbert Allewerelt). Tijdens de zomer van 2004 werden nog meer trekkersvissen waargenomen door duikers en werden er ook meerdere aangevoerd door vissers.

Volgende vangsten van de grijze trekkervis werden gemeld via het Oostendse aquarium:

Datum	Vaartuig	Aantal	Opmerkingen
30/07/2004	O.369	1	melding, en melding van nog 2 exemplaren in een week tijd (geen datum)
08/08/2004	O.369	1	
10/08/2004	O.369	1	
16/08/2004	O.369	1	
26/08/2004	O. 191	1	
27/08/2004	O.533	1	
01/09/2004	O.20	1	
09/09/2004	O.533	1	
01/10/2004	O.536	1	

In 2004 waren er ook waarnemingen van ombervissen *Argyrosomus regius*. Ombervissen zijn uiterst zeldzaam voor de Belgische kust. Ze leven in warmer water.

Datum	Vaartuig	Aantal	Opmerkingen
14/06/2004	O.82	1	
25/07/2004	O.62	1	
vermoedelijk 18/07/2004	O.700	1	melding door O.62
31/07/2004	O.62	1	
Vóór 18/08/2004	O.369	1	gegevens Daan Delbaere
2/10/2004	O.369	3	monde. med. aan Francis Kerckhof
8/10/2004	O.152	1	aangeboden op een verkoopstand aan de vistrap te Oostende; 35cm lang
20/10/2004	O.369	1	levend aangevoerd in Oostends aquarium, maar gewond aan de staartvin
28/10/2004	O.100	1	42 cm lang
29/10/2004	O.100	1	levend, terug de vrijheid gegeven (melding)
3/11/2004	O.20	1	

Op 4 september 2004 vertoefden 3 zonnevissen *Zeus faber* op het wrak van de LCT 457 (13 zeemijl ten noorden van Nieuwpoort; melding Steve Vervaecke). Op 22 oktober 2005 meldde Eddy Eneman dat de schipper van de O 20 sedert begin oktober bijna

dagelijks 2 tot 3 jonge zonnevissen had gevangen ongeveer 6 mijl uit de kust in de “Geule”.

Ook van zeepaardjes waren er verschillende waarnemingen, zowel van 2004 als 2005. In oktober 2004 werd in het Westdiep een zeepaardje *Hippocampus sp.* gevangen door wetenschappers van het Departement Zeevisserij (garnaalkor); een kortsnuitzeepaardje *Hippocampus hippocampus* werd in juni 2005 gevangen tijdens een campagne van het oceanografisch schip Belgica ter hoogte van de Westhinder zandbank (Jean-Sébastien Houziaux). En via het Oostendse aquarium werden volgende vangsten van het kortsnuitzeepaardje gemeld:

Datum	Vaartuig	Aantal	Opmerkingen
20/04/2004	O.190	1	Wenduinebank
21/05/2004	O.20	1	3 mijl van Oostende
21/07/2004	O.148	1	
30/07/2004	O.536	1	Kwintebank
19/08/2004	O.191	1	Ravelingen
27/09/2004	O.190	1	
11/05/2005	O.20	1	
18/05/2005	O.191	1	
9/06/02005	O.20	1	

Op 10 oktober 2004 en op 17 oktober 2004 werd telkens een levende zeestekelbaars *Spinachia spinachia* (Fig. 1) binnengebracht bij SeaLife Blankenberge; de visjes waren heel dicht bij de kust, tussen Zeebrugge en Blankenberge gevangen door recreatieve garnaalvisser.

Lipvissen lijken ook talrijker te worden in onze kustwateren. Dat blijkt uit het toenemend aantal meldingen. Duikers zien steeds vaker lipvissen, en ze komen frequenter voor in de vangst van vissers. Het is echter niet zo gemakkelijk om de soorten te onderscheiden. Op 27 maart 2004 ving het vaartuig O.533 één zwartooglipvis *Crenilabrus melops* en één Baillon's lipvis *Crenilabrus bailloni*. Door de O 152 werd een zwartooglipvis gevangen op 19 mei 2005 (meldingen Eddy Eneman).

Op 14 en 15 november 2004 vond Heidi Los telkens 1 verse ruwe schaalhoren *Patella ulissiponensis* op strand van Oostende, Halve Maan. Ongetwijfeld waren die meegevoerd op riemwiervoetjes. Riemwier *Himantalia elongata* spoelde de weken ervoor massaal aan, en de verdroogde resten waren midden november nog prominent op het strand aanwezig. Op 15 november 2004 werd op dezelfde plaats ook nog een plastic fles volledig begroeid met eendenmosselen *Lepas anatifera* opgeraapt.

Op 8 december 2004 werd een kleine beerkreeft *Scyllarus arctus* vermoedelijk opgevist in het Kanaal, binnengebracht te SeaLife Blankenberge.

Heel opmerkelijk in de eerste maanden van 2005 waren enkele aanspoelingen van kleine haaien. Op 2 en 3 januari 2005 spoelde telkens 1 levende hondshaai *Scyliorhinus canicula* aan, respectievelijk te Oostende en te Blankenberge. Beide dieren waren nog jong (ongeveer 40cm lang). Het dier van 2 januari werd door Jan Haelters op de hoogwaterlijn gevonden bij laagwater en lag dus al bijna 6 uur droog. Toch vertoonde het nog tekenen van leven en het werd dan maar terug in zee gegooid (melding Jan Haelters). Het dier van Blankenberge had wat minder geluk: het werd door een hond gebeten (hond bijt haai!) en heeft dit niet overleefd (melding Steve Vervaecke). Op 22 maart 2005 werden 6 dode hondshaaien gevonden op het strand van De Panne, tegenover het vissersdorp. De hondshaaien hadden een gemiddelde lengte van ongeveer 40cm (melding via <http://www.zeezoogdieren.be>). René Billiau bevestigde een week later dat deze haaien in netten gevangen waren door strandvissers. Op 28 maart 2005 vond René Billiau nog twee hondshaaien op dezelfde plaats (één ervan leefde nog en werd terug in zee gezet), en op dezelfde dag werden er nog drie (van 40-50cm lang) op het strand van Koksijde aangetroffen, ongetwijfeld ook dieren gevangen bij strandvisserij (melding Mark Jacobs). Vissers vertelden René dat het sinds de jaren 1960 geleden was dat nog zoveel hondshaaien gevangen waren. Recreatieve vissers (hengelaars) meldden dat ze tijdens de zomer van 2005 talrijke 'zandhaaitjes' (maar welke soort?) gevangen hadden.

Op 7 januari 2005 spoelde een levende maanvis *Mola mola* aan op het strand van Knokke-Heist. Het jonge dier van 'amper' 81 cm lang, 104 cm hoog en 35 kg zwaar, stierf ter plaatse. In Nederland spoelden in dezelfde periode 10 maanvissen aan.

De gepassioneerde trekteller en vogelfotograaf Roland Francois is ook alert voor andere merkwaardige zaken. Op 16 oktober 2005 was hij aan het trektellen op de houten Duinbrug te Bredene. De ervaren Oostendse hengelfisser Roger Senaevae toonde hem fier een zalm *Salmo salar* (en het was echt geen zeeforel *Salmo trutta*). Roger had de stervende (?) vis uit de branding kunnen halen terwijl hij pieren aan het delven was. De vis was ongeveer 60 cm lang en woog zo'n 2,5 kg. Roger zou hem klaarmaken als middagmaal. En dat was niet de enige melding van een zalmachtige. George Verseele meldde dat hij vernomen had dat er op 16 april 2004 in één van de netten van de strandvissers in Nieuwpoort een 'zalm' *Salmo* sp. zat van ongeveer 40 cm en 3.5 kg.

Tijdens de SWG excursie op het strand van Oostende (Halve Maan) op 15 januari 2005 vonden we een blok hout met een groot aantal levende paalwormen *Teredo navalis*. Op de strandhoofden merkten we de honingraatworm *Sabellaria alveolata* op, en een levend angespoelde gehoornde slijmvis *Blennius gattorugine* werd terug in zee gezet.

Net over de grens met Frankrijk, te Bray Dunes, vond Mark Jacobs op 14 maart 2005 een honderdtal eikapsels van de stekelrog *Raja clavata*, een vijftigtal van de hondshaai en 5 van de golfrog *Raja undulata*.

Op 28 maart 2005 lag op het strand van Koksijde, ter hoogte van Ster der Zee, een dode grote koornaarvis *Atherina presbyter* (melding Mark Jacobs).

Koen Verschoore vond op 12 augustus 2005 in de tweede slufte in De Panne tussen het overvloedige aanspoelsel een opvallende zeepok. Het bleek een zeetulp, *Megabalanus tintinnabulum* (hoogte 30 mm, grootste breedte 28 mm) te zijn. Het exemplaar zag er recent uit en had nog kleur.

Nogmaals dank aan de verschillende personen die waarnemingen doorgaven.

Summary

The article describes a number of observations, made in Belgian waters or on Belgian beaches during 2004 and 2005, of animals, which are considered rare or uncommon in the southern North Sea and Belgian waters in particular. The following species were encountered by fishermen, or by beachcombers: *Scyliorhinus canicula*, *Argyrosomus regius*, *Hippocampus hippocampus*, *Blennius gattorugine*, *Spinachia spinachia*, *Crenilabrus melops*, *Crenilabrus bailloni*, *Salmo salar*, *Atherina presbyter*, *Zeus faber*, *Balistes carolinensis*, *Mola mola*, *Patella ulissiponensis*, *Teredo navalis*, *Sabellaria alveolata*, *Megabalanus tintinnabulum*, *Callinectes sapidus* and *Lepas anatifera*.

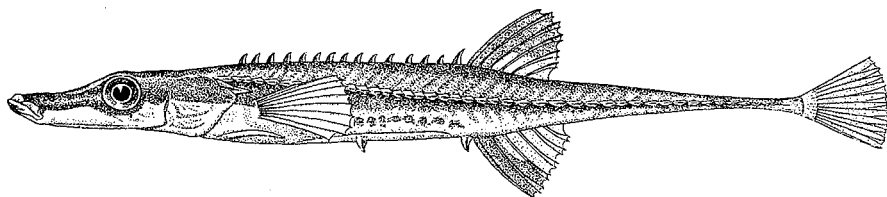

Fig. 1: *Spinachia spinachia* (uit Poll, 1947).

**Muscarstraat 14
8400 Oostende**

**J. Britostraat 24
8200 Brugge**